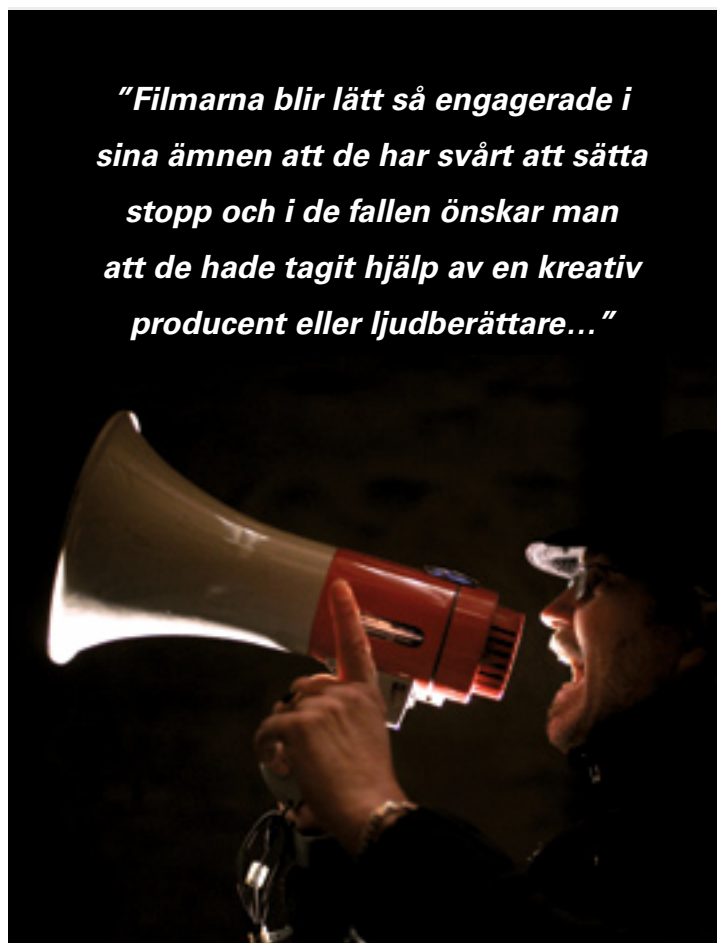

Ta ut svängarna med ljudet

”Filmarna blir lätt så engagerade i sina ämnen att de har svårt att sätta stopp och i de fallen önskar man att de hade tagit hjälp av en kreativ producent eller ljudberättare...”

Ett bra ljud är A och O för filmaren Jonas Myrstrand och han börjar som regel sina produktioner med att fundera på vilka ljud han skall använda för att berätta sin historia. Jonas håller också workshops i konsten att berätta med ljud, bland annat vid Högskolan i Halmstad.

Under kursen Berätta med ljud får de studerande åka ut till olika miljöer för att spela in ljud och analysera dessa, sedan får de i uppgift att klippa ihop ljuden till en berättelse. En annan övning som Jonas brukar använda sig av är att låta kursdeltagarna uppleva filmer endast genom att lyssna till ljudet, för att de skall bli ännu mer medvetna om dess betydelse.

– Jag och Lennart Andreasson, som ansvarar för utbildningen i Medie- och kommunikationsvetenskap, kom på idén att vi skulle vända på steken och inleda kursen i medieproduktion med ljudberättande i stället för att börja med bilden, eftersom vi båda anser att den som kan berätta med ljud också kommer att kunna jobba med bild på ett bra sätt.

Enligt Jonas handlar ett bra ljudarbete mycket om att renodla och plocka bort det som inte behövs.

– Jag jobbar enligt princip 1+1 =3, där siffran 3 står för den riktning och känsla som jag vill att tittarna skall ha efter att ha sett scenen eller inslaget.

Enligt Jonas är startpunkten oftast motsatsen till det han vill att tittarna skall uppleva och genom att plantera in olika ljud under berättelsens gång vill han få tittarna att själva lägga till det som fattas. En annan princip som Jonas tar upp i sin kurs är De fyra H:na; Huvudkaraktär, Huvudkonflikt, Huvudbild och Huvudljud.

– Det viktiga där är att jag poängterar att en scen också måste ha ett huvudljud som organiskt planterar huvudtemat i berättelsen, och det är någonting som lätt glöms bort.

Enligt Jonas finns det en ekonomisk faktor att ta hänsyn till när man pratar om konsten att berätta med ljud.

– Att säga någonting bara med hjälp av ljudet är billigare än

JONAS MYRSTRAND

Jonas Myrstrand, aka Masthuggets Fellini, är verksam som manusförfattare, regissör och filmlärare. Sedan 1995 driver han sitt enmansföretag Studio Jox som är inhytt i Filmepidemiens lokaler i mediaklustret Brewhouse i Göteborg. www.studiojox.se

att också visa det i bild och det är en något som producenterna välkomnar, speciellt i produktioner som har en tight budget. En annan fördel med det arbetssättet är att upplevelsen blir mycket starkare när tittarna får en chans att skapa sina egna bilder.

Manuskurs

Jonas menar att man tar en viss risk genom att låta ljudet sköta en större del av berättandet eftersom det kan hända att tittarna inte lyckas skapa de bilder regissören tänkt sig, men han tar gärna den utmaningen istället för att bilda allt och bara använda ljudet till att förstärka det som bilderna redan visar.

Att skriva manus är också något som ligger Jonas Myrstrand varmt om hjärtat och i sommar kommer han att dela med sig av sina kunskaper under distanskursen Att skriva manus för kort- och dokumentärfilm. Utbildningen som ordnas av Högskolan i Halmstad har som mål att ge deltagarna grundläggande kunskaper och färdigheter i att skriva manus för olika genrer, utgående från deras egna manus idéer. Under kursen kommer man att behandla alla steg från manus till färdig film och kursdeltagarna kommer att få lära sig att identifiera de olika stegen i skrivprocessen och stifta bekantskap med begrepp som analys, research, pitch, synopsis, premiss, berättarplan och dramaturgi.

– Vi kommer att jobba med korta spel- och dokumentärfilmer på mellan 5 och 15 minuter och jag kommer att betona vikten av att man börjar planera ljudet i ett tidigt skede och skriver in det i sitt manus, säger Jonas och tillägger att målet är att deltagarna skall lära sig att göra filmer som verkligen berör tittarna.

För långa kortfilmer

Idag jobbar Jonas med undervisning en dag i veckan för att ha en fast inkomst och för att han tycker undervisningen är en bra motvikt till det egna filmandet. Han gör också en eller ett par reklamfilmer per år för att få ihop tillräckligt med pengar för att förverkliga de filmer som han brinner för. Jonas har ännu inte tagit det naturliga steget att producera en egen långfilm, men han jobbar på ett par manus som han hoppas kunna förverkliga.

– Att göra långfilm är inget självändamål för mig. Det viktiga är att jag får berätta en bra historia och det kan jag lika gärna göra i form av en novell- eller kortfilm.

Jonas anser att många av de långfilmer som produceras idag egentligen är kortfilmer som har töjts ut för att passa in i långfilmsformatet och det är en tendens som också gäller för många dokumentärfilmer.

– Filmarna blir lätt så engagerade i sina ämnen att de har svårt att sätta stopp och i de fallen önskar man att de hade tagit hjälp av en

Ta ut svängarna med ljudet

Foto: Tomas Tornefjell

“Att göra långfilm är inget självändamål för mig. Det viktiga är att jag får berätta en bra historia och det kan jag lika gärna göra i form av en novell- eller kortfilm.”

kreativ producent eller ljudberättare som hade kunnat hjälpa till med att sovra i materialet.

Jonas berättar att han och de övriga filmarna i nätverket Filmepidemin i Göteborg har som idé att man skall visa sina filmer för varandra under arbetets gång för att minimera risken för att man blir hemmablind och går vilse i sitt eget material.

– Ibland är det svårt att få tid till det, men jag tycker att vi har blivit allt bättre på att hjälpa varandra på det sättet.

Jonas verkar alltid ha något nytt på gång och hans nästa projekt handlar om att göra videoprojektioner till föreställningen Korpen, som har premiär på Göteborgs Stadsteater i april 2008. Föreställningen bygger på musik av bland andra Lou Reed och

texter av Edgar Allan Poe som framförs av Freddie Wadling.

Jonas målsättning är att videoprojektionerna ska tillföra något eget till föreställningen och inte bara fungera som illustrationer till Poes texter.

– Och samtidigt kan jag ta ut svängarna i den dokumentära jag gör om arbetet med Korpen i en kreativ och nyskapande form, där ljudet gör filmen, avslutar Jonas Myrstrand.

Artikelförfattaren är verksam som frilansande journalist för bland annat Orkesterjournalen och Ålands Radio. Han jobbar också med ljud-design i det egna företaget Skvalbolaget och kan kontaktas via e post: tornefj@aland.net.

REKLAM OCH INFORMATIONSFILMER

Jonas Myrstrand har jobbat yrkesmässigt med film sedan början av 1990-talet då han startade bolaget Illusion Film och TV med några studiekamrater från Filmakademin i Göteborg.

– Vi jobbade främst med produktion av samhällsinformation för SVTs anslagstavlan och tack vare att vår första film, som handlade om Tullen, blev utsedd till 1993- års bästa film i anslagstavlan så började Polisen, Folkhälsoinstitutet, Socialstyrelsen och andra liknande organisationer att anlita oss, berättar Jonas.

För att få utlopp för sina konstnärliga ambitioner lade bolaget varje år undan en del av vinsten för att kunna producera en kortfilm till Göteborgs filmfestival. Men Jonas ville mer än så och han tröttnade ganska snart på att behöva spela in reklam- och informationsfilmer i ett helt år för att ha råd att göra en kort- eller dokumentärfilm och 1995 bestämde han sig för att hoppa av från Illusion film för att få mer tid till att förverkliga sina egna idéer.

– Tack vare att jag hade några fasta kunder så kunde jag bryta mig loss och starta mitt nuvarande bolag Studio Jox och då började jag min resa med att göra en kortfilm per år i samarbete med Filminstitutet, SVT och Film i Väst.

